

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ มีการดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ลักษณะสังคมไทย คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสามารถในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับลักษณะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสามารถในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ เพื่อยกร่างแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 หาฉันทามติผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับลักษณะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสามารถในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบแบบประยุกต์ 2 รอบ ด้วยแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารองค์การ แล้วนำสาระที่ได้จากการศึกษาขั้นตอนที่ 3 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ ตามกรอบแนวคิดการพัฒนาผู้บริหารองค์การ

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศกับผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการศึกษาด้านบริหารการศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน จำนวน 17 คน โดยการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group)

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศฉบับสมบูรณ์

ในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดตามภาพที่ 19

ภาพที่ 19 ขั้นตอนการวิจัยรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ

รายละเอียดขั้นตอนในการวิจัยแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีผลงานวิจัย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวกับ 1) แผนพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม แห่งชาติ (ฉบับที่ 9) 2) เป้าหมายยุทธศาสตร์ การพัฒนาประเทศของรัฐบาล 3) สังคมและคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ 4) การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พึงประสงค์ 5) คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา 6) รูปแบบการพัฒนาและ รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. กรอบแนวคิดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ศึกษาแนวคิดตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545, หน้า 9 -11) และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของรัฐบาล

2. กรอบแนวคิดสังคมไทยและคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ศึกษาแนวคิด แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ซึ่งกล่าวถึงสภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์ ได้แก่ ด้านของการสร้างสังคมที่มีคุณภาพสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และ เอื้ออาทรต่อกัน นำมาใช้ในการสังเคราะห์สังคมไทยที่พึงประสงค์ ส่วนคุณลักษณะคนไทยที่พึง ประสงค์ ศึกษาแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2542) สุมน อมรวิวัฒน์ (2545) สมพงษ์ จิตระดับ สุ้องกะวาทีน (2545) อุทัย ดุลยเกษม (2546) ได้คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ 5 ด้าน คือ 1) มิติด้านร่างกาย 2) มิติด้านจิตใจ 3) มิติด้านความรู้ 4) มิติด้านทักษะความสามารถ 5) มิติ ในด้านลักษณะชีวิต

3. กรอบแนวคิดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์ ศึกษาตามแนวคิดพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ส่วนการศึกษาที่พึงประสงค์ศึกษาตามแนวคิดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 12 ปี กระทรวงศึกษาธิการ (2541) และจากงานวิจัย ของ ศักดิ์ชัย หิรัญทวี (2545)

4. กรอบการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ เป็นการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยของนักวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำทั่วไป และคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษาของ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งประเทศไทย โดยคุรุสภาได้กำหนดเกณฑ์ มาตรฐานของผู้บริหารการศึกษาขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2548 ซึ่งถือได้ว่าช่วงเวลาเป็นระยะเริ่มต้นปฏิรูป การศึกษา

สำหรับคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนในบริบทของการปฏิรูปการศึกษา มีดังนี้

1. ประเทศออสเตรเลีย กำหนดเป็นคุณลักษณะผู้นำที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงาน (Tasmanian Principals Institute, 2001, pp. 1-13) แบ่งคุณลักษณะผู้นำออกเป็น 6 ด้าน 83 ข้อ
2. ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดเป็นมาตรฐานผู้นำในโรงเรียน (Interstate School Leaders Licensure Consortium, 2000, pp. 97-113) แบ่งคุณลักษณะผู้นำออกเป็น 6 มาตรฐาน แต่มาตรฐานประกอบด้วยคุณลักษณะด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ รวมทั้งสิ้น 174 ข้อ
3. เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาประเทศไทย (โดยคุรุสภา) กำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา 2548 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2542, หน้า 1-35) มีการกำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนในบริบทของการปฏิรูปการศึกษา แบ่งคุณลักษณะผู้นำออกเป็น 6 มาตรฐาน 129 ข้อ

จึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ 4 ด้าน คือ 1. ด้านการบริหาร 2. ด้านวิชาการ 3. ด้านบุคลิกภาพ 4. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

5. กรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบ เป็นการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยของนักวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าผู้นำประกอบด้วย Dessler (2002), McCauley et al. (1998), Rogoff (1987), Tracey (1984), Nadler (1982)

การสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการต่างๆ เหล่านี้ จะเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งในรูปแบบจะประกอบโครงสร้างการกำหนดความสัมพันธ์ กิจกรรมในการดำเนินการของรูปแบบในแต่ละขั้นตอน กำหนดรายละเอียดการดำเนินการพัฒนาที่เหมาะสมกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สามารถพัฒนาได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์และผ่านการประมวลข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีโครงสร้างของรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ 1. การประเมินเพื่อกำหนดคุณลักษณะที่ต้องพัฒนา 2. การเตรียมการพัฒนาคุณลักษณะ 3. การดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะ 4. การประเมินผลการพัฒนาและการดำเนินการ โดยองค์ประกอบในแต่ละขั้นตอนจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาเนื้อหาการพัฒนา วิธีการและกิจกรรมการพัฒนา และผลที่ต้องการ

6. กรอบแนวคิดในการตรวจสอบเพื่อประเมินรูปแบบ เป็นการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี Eisner (1976) ซึ่งได้เสนอแนวคิดการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากการประเมินโดยแนวทางนี้จะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา

ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจผสมผสานปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิจารณ์ญาณของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน และเป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นความเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยที่พัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ ในวงการอุดมศึกษา ซึ่งนิยมนำรูปแบบนี้มาใช้ในเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง การประเมินรูปแบบตามแนวคิด Eisner (1976) หรือเป็นการประเมินตามหลักการของวิธีการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship Model) ผู้เชี่ยวชาญถือเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือว่าผู้เชี่ยวชาญนั้นเที่ยงธรรมและมีคุณพินิจที่มีมาตรฐานและเกณฑ์มาจากประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญนั้น ๆ อีกทั้งเป็นรูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้เชี่ยวชาญตามอรรถาธิบาย และความถนัดของแต่ละคน และนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ทำการประเมินรูปแบบมาทำการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนารูปแบบโดยผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและจึงนำเสนอรูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย เป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยร่างขึ้นตาม

2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.2 นิยามเชิงปฏิบัติและ

2.3 ลักษณะของข้อมูลที่สอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษา

3. การเก็บรายงานข้อมูล ผู้วิจัยทำการรวบรวมเอกสารเมื่อได้รับเอกสาร แล้วทำการศึกษา วิเคราะห์ บันทึกข้อมูลที่สรุปได้ลงในแบบวิเคราะห์เอกสาร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์เนื้อหาแจกแจงประเด็น และเรียบเรียงรายการ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ลักษณะสังคมไทยและคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ลักษณะการศึกษาขั้นพื้นฐานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามองค์ประกอบในกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารเกี่ยวกับลักษณะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดลักษณะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลที่รับจากการวิจัย คือ ร่างรายการลักษณะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างเครื่องมือคือแบบสอบถาม และมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. สร้างแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา
3. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้เชี่ยวชาญ

ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 3 หาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับลักษณะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ฯ

1. การหาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับลักษณะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการหาโดยใช้เทคนิคเดลฟาย แบบประยุกต์ 2 รอบ เพื่อสอบถามผู้เชี่ยวชาญ

2. แหล่งข้อมูลในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 19 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับทัศนะของ Macmillan (1991, pp. 3-5) ที่ระบุว่าหากมีผู้เชี่ยวชาญเกิน 17 คน อัตราความคลาดเคลื่อนจะลดลง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert (1962) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับระดับความสำคัญของรายการคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละด้าน

เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับความสำคัญของคุณลักษณะแต่ละข้อเป็น ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

ค่าช่วงมัธยฐาน	ความหมาย
4.51 - 5.00	มีความสำคัญมากที่สุด
3.51 - 4.50	มีความสำคัญมาก
2.51 - 3.50	มีความสำคัญปานกลาง
1.51 - 2.50	มีความสำคัญน้อย
1.00 - 1.50	มีความสำคัญน้อยที่สุด หรือไม่มีความสำคัญเลย

หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจมีฉันทามติของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรายการลักษณะการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณามีระดับความคิดจากหลัก 3 ประการ ดังนี้

- 3.1 มีระดับความสำคัญคิดจากมัธยฐานมีค่าไม่น้อยกว่า 3.51
- 3.2 เป็นคุณลักษณะที่มีค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐาน กับฐานนิยม ไม่เกิน 1.00
- 3.3 เป็นคุณลักษณะที่มีพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50

4. การเก็บข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 ติดต่อประสานงานขั้นต้น โดยผู้วิจัยติดต่อผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการเดินทางไปพบหรือติดต่อทางโทรศัพท์หรือทางจดหมาย ทั้งขึ้นอยู่กับระยะทาง

4.2 จัดส่งแบบสอบถามเคลฟายรอบที่ 1 ไปยังผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้กำหนดน้ำหนักความสำคัญของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ โดยใช้โปรแกรม SPSS โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะทาง

4.3 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความครบถ้วนแล้วนำแบบสอบถามที่ตอบสมบูรณ์มาป้อนข้อมูลลงในโปรแกรม SPSS for windows รุ่น 10.0.5 เพื่อรอการวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

4.4 ส่งแบบสอบถาม รอบที่ 2 โดยแบบสอบถามรอบที่ 2 มีข้อคำถาม เช่นเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 1 แต่มีส่วนเพิ่มเติมขึ้นจากเดิมที่ได้จากรอบที่ 1 พร้อมทั้งแสดงการวิเคราะห์ข้อมูล รอบที่ 1 ได้แก่ มัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในรอบที่ 1 ลงในแบบสอบถามรอบที่ 2

จากนั้นนำผลการตอบรอบที่ 2 มาวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์หาค่าฐานนิยม มัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows รุ่น 10.0.5

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาประเทศ มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และผลงานการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา การสร้างและการพัฒนารูปแบบแล้วนำแนวคิดหลักการในการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามากำหนดโครงสร้าง องค์ประกอบความสัมพันธ์ และกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินการของรูปแบบ และกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการพัฒนาเกี่ยวกับขั้นตอนของการพัฒนา เป้าหมาย กิจกรรมการพัฒนาและผลที่ต้องการ

2. นำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 มาสังเคราะห์ประกอบกับแนวคิดหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดโครงร่างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ

3. กำหนด (ขกร่าง) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ ที่ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่

1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) แนวคิดหลักการในการกำหนดรูปแบบ และ 3) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาที่ประกอบด้วยขั้นตอน สารการพัฒนา
สมรรถนะที่ต้องการและวิธีการพัฒนา

4. นำร่างรูปแบบฯ ที่จัดทำขึ้นปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา
ให้ความคิดเห็น เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษา เนื้อหาความครอบคลุมในเชิงวิชาการ และ
ขอคำแนะนำจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

**ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนา
ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาประเทศ**

การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) รูปแบบฯ ในขั้นตอนนี้เป็น
การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบฯ โดยการจัดสนทนาแบบกลุ่ม
ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้บริหารการศึกษาระดับนโยบาย นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐและเอกชน สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือสาขาวิชาอุดมศึกษาหรือสาขาวิจัย
ประเมินผลทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือผู้มีประสบการณ์ในการบริหารงาน
ในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน จำนวนไม่น้อยกว่า 17 คน ในการดำเนินการสำหรับเกณฑ์จำนวน
ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้เชี่ยวชาญ ชนิตา รัชกุลพลเมือง (2531) ได้กล่าวถึงการกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญไว้
ว่า หากผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นวิวิธพันธ์อาจต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนมาก อย่างไรก็ตามจากการศึกษา
ของ MacMillan (1971 อ้างถึงใน เกษม บุญอ่อน, 2522) พบว่าหากจำนวนผู้เชี่ยวชาญมีตั้งแต่ 17
คน ขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมากจนคงที่ การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญใช้
วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. มีคุณวุฒิปริญญาเอก หรือดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่น้อยกว่ารองศาสตราจารย์
2. ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาระดับนโยบาย นักวิชาการศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน หรือผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ซึ่งมีประสบการณ์ในการบริหารมาแล้วจากสถานศึกษาของรัฐและเอกชน
3. ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา หรือผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน จากสถานศึกษาศึกษาของรัฐและเอกชน เพื่อให้ครอบคลุมศาสตร์ ด้านต่าง ๆ ที่มีการ
จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การเลือกผู้เชี่ยวชาญกลุ่มนี้จะเลือกแบบเจาะจง

เพื่อให้การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ มีความเป็นไปได้
ได้ในการนำไปใช้และสามารถดำเนินการปฏิบัติได้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้บริหาร
ทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาจาก
สถานศึกษาของรัฐและเอกชน และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
ผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง 3 กลุ่ม จำนวน 17 คน

- กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 7 คน
 กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน
 กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านนักวิชาการศึกษา จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ (ร่าง) รูปแบบฯ ประกอบด้วย แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) รูปแบบฯ เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำไปใช้ และการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น และผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา

การดำเนินการสัมมนา ผู้วิจัยจัดดำเนินการประชุมสัมมนา โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ พร้อมกับโครงการจัดประชุมสัมมนา เรื่องการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ พร้อมเอกสารประกอบการสัมมนา และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ในการดำเนินการสัมมนา ผู้วิจัยกำหนดประเด็น สำหรับประเมินการตรวจสอบและวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ ประกอบด้วย ความเหมาะสมของหลักการในการกำหนดรูปแบบฯ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ ข้อดี ข้อจำกัดของรูปแบบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการนำรูปแบบไปปฏิบัติ ทั้งนี้ในระหว่างการสัมมนาผู้วิจัยใช้เทปบันทึก เพื่อรวบรวมสาระเนื้อหาและความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมสัมมนาฯ มาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ ให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบรูปแบบของผู้เชี่ยวชาญ จะใช้เครื่องมือซึ่งเป็นแบบประเมิน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ จำนวนเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและสถานภาพทั่วไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ ในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยเฉพาะข้อซักถามในแต่ละด้านเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) พร้อมทั้งให้แสดงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่มีต่อโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบฯ ในภาพรวมและให้แสดงความคิดเห็น เสนอแนะที่มีต่อคำอธิบายรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ ในแต่ละขั้น ทั้งนี้มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ จะให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย จำนวนเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	เหมาะสมอย่างยิ่ง
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	ไม่เหมาะสม

ด้านความเป็นไปได้ ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาสิ่งที่ระบุในแต่ละข้อว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากน้อยอย่างไร จำแนกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	เป็นไปได้มากที่สุด
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	เป็นไปได้มาก
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	เป็นไปได้ปานกลาง
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	เป็นไปได้น้อย
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	เป็นไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บจากแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ หลังจากเสร็จการประชุมสัมมนา เพื่อรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในรายละเอียดเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงและพัฒนารูปแบบฯ ให้มีความสมบูรณ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในประเด็นต่าง ๆ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วแปลผลโดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Best, 1986, pp. 184-186 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2546) โดยให้ความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละช่วง ดังนี้

ด้านความเหมาะสม	ช่วงคะแนน	4.50 – 5.00 หมายถึง	เหมาะสมอย่างยิ่ง
ด้านความเหมาะสม	ช่วงคะแนน	3.50 – 4.49 หมายถึง	เหมาะสมมาก
ด้านความเหมาะสม	ช่วงคะแนน	2.50 – 3.39 หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ด้านความเหมาะสม	ช่วงคะแนน	1.50 – 2.29 หมายถึง	เหมาะสมน้อย
ด้านความเหมาะสม	ช่วงคะแนน	1.00 – 1.49 หมายถึง	ไม่เหมาะสม
ด้านความเป็นไปได้	ช่วงคะแนน	4.50 – 5.00 หมายถึง	เป็นไปได้มากที่สุด
ด้านความเป็นไปได้	ช่วงคะแนน	3.50 – 4.49 หมายถึง	เป็นไปได้มาก
ด้านความเป็นไปได้	ช่วงคะแนน	2.50 – 3.39 หมายถึง	เป็นไปได้ปานกลาง
ด้านความเป็นไปได้	ช่วงคะแนน	1.50 – 2.29 หมายถึง	เป็นไปได้น้อย
ด้านความเป็นไปได้	ช่วงคะแนน	1.00 – 1.49 หมายถึง	เป็นไปได้

การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบฯ ผู้วิจัยนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ ในระดับผู้เชี่ยวชาญ ไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเทศ ต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงและการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาประเทศ

ผู้วิจัยจะสรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการประเมินตรวจสอบรูปแบบฯ ที่ได้จากการจัดสนทนาแบบกลุ่มมาประกอบการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาประเทศ ให้มีความสมบูรณ์และการนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากนั้นสรุปผลแล้วจัดทำรายงานการวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ความเห็นพร้อมปรับแก้ไข และจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์